

REPUBLIKA HRVATSKA
PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA
GRAD RIJEKA

Odjel gradske uprave za odgoj i školstvo

KLASA: 600-01/23-05/11

URBROJ: 2170-1-04-00-23-1

Rijeka, 3.2.2023.

GRADONAČELNIKU GRADA RIJEKE
Marku Filipoviću

**PREDMET: PRIJEDLOG ZAKLJUČKA O IZRADI PROGRAMA I MATERIJALA ZA
IZVANNASTAVNU AKTIVNOST „ZDRAVSTVENI ODGOJ I OBRAZOVANJE“**

Pročelnica
Sanda Sušanj

Materijal izradile:

Lana Golob

Maja Manestar

OBRAZLOŽENJE

Po uzoru na Građanski odgoj i obrazovanje, Grad Rijeka planira uvođenje Zdravstvenog odgoja i obrazovanja kao izvannastavne aktivnosti.

Ova je inicijativa potaknuta istim razlozima zbog kojih je Grad Rijeka samostalno pristupio uvođenju Građanskog odgoja i obrazovanja u svoje škole, a to je izostanak sustavnog uvođenja učenja važnih za život u sve hrvatske škole. Zdravlje i mentalno zdravlje u Hrvatskoj obuhvaćeni su dvjema od sedam međupredmetnih tema - Osobni i socijalni razvoj (bavi se temom sprječavanja nasilja i vršnjačkog nasilja) te Zdravlje (uključujući mentalno zdravlje). No, način provedbe međupredmetnih tema ovisi o pojedinačnim školama i individualnim aspiracijama i motivaciji pojedinih učitelja i ne postoji nikakav oblik vrednovanja ili evaluacije naučenog, što dovodi u pitanje kvalitetu same provedbe.

U 21. stoljeću odgojno-obrazovni sustav treba nadilaziti usko sektorske ciljeve kao što su akademska postignuća. Uz to, treba aktivno doprinijeti zdravlju i dobrobiti djece i mladih čije su potrebe mentalnog, fizičkog i reproduktivnog zdravlja sve evidentnije i zahtjevnije.

Širok je spektar istraživanja koji su ukazali na to kako se **pandemija bolesti COVID-19 negativno odrazila na dobrobit u školama.** Učenici su izjavili da osjećaju visoku razinu stresa i naveli su simptome iscrpljenosti, anksioznosti, tuge, usamljenosti i osjećaja nemoći povezane sa socijalnom izolacijom, zatvaranjem škola i poučavanjem putem interneta (Bezinović, 2020.). Utvrdilo se da im je potrebna veća psihološka pomoć. Nadalje, istraživanja pokazuju da tek svako peto dijete s problemima mentalnog zdravlja prima odgovarajuću stručnu pomoć (Jokić Begić, N. i dr., 2020.). Istraživanje NESET mreže *A systemic, whole-school approach to mental health and wellbeing in schools in the EU NESET report, Executive Summary* (NESET, 2021.) ponudilo je sljedeće preporuke za zemlje članice EU: promicanje mentalnog zdravlja kao obvezni ključni cilj učenja u 21. stoljeću, uključivanje mentalnog zdravlja i dobrobiti u formalni kurikulum, razvijanje kurikula za mentalno zdravlje i dobrobit za školsku djecu diljem Europe i davanje prioriteta edukaciji učitelja i nastavnika o mentalnom zdravlju i dobrobiti djece i mladih.

Europsko istraživanje o pušenju, pijenju i uzimanju droga među učenicima međunarodno je istraživanje koje se od 1995. godine svake četiri godine provodi među učenicima koji navršavaju 16 godina u kalendarskoj godini provedbe istraživanja. Istraživanje se provodi u tridesetak europskih zemalja, uključujući i Hrvatsku. Sedmi val istraživanja proveden je 2019. godine, a pokazao je kako **hrvatski učenici puše više od svojih europskih vršnjaka**, 29 % njih trenutni su pušači u odnosu na 20 % trenutnih pušača u zemljama u kojima se provodi istraživanje. Zabrinjava podatak da je od učenika koji su izjavili da su svakodnevno pušili cigarete njih 43 % svoju prvu cigaretu zapalilo u dobi od 13 godina i ranije. Devet od deset učenika (90 %) pilo je alkohol u životu. Barem jednom u životu opilo se 43 % učenika u Hrvatskoj. **Zabrinjava podatak o ranoj dobi početka pijenja alkoholnih pića** – čak 46 % mladića i 37 % djevojaka navodi da su počeli piti alkohol u dobi od 13 godina i ranije (ukupno 42 %). Najčešći motivi za pijenje su osobno zadovoljstvo i motivi ugone, a ne utjecaj vršnjaka. U Hrvatskoj je 2019. godine **nešto više od petine učenika (22 %) probalo neku od psihoaktivnih droga** (uključujući kanabis).

Čak devet od deset građanki i građana Hrvatske smatra da je država dužna djeci i mladima osigurati pristup informacijama, obrazovanju i uslugama vezanima uz zaštitu njihovog reproduktivnog i seksualnog zdravlja, pokazalo je istraživanje javnog mnijenja koje je u ožujku 2021. godine agencija IPSOS provela za Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje (CESI). U skladu s time, **više od tri četvrtine građanki i građana Hrvatske smatra da u škole treba uvesti sveobuhvatno seksualno obrazovanje, dok bi 72 posto ispitanih to obrazovanje u školama učinilo obveznim.** Mladi kojima je pružena zadovoljavajuća informacija o seksualnim

pitanjima prihvaćaju seksualno odgovorno ponašanje, pokazuju statistike, što dokazuje da učenje o seksualnosti nije poticanje na stupanje u seksualne odnose, već upravo suprotno. **Kako bi zdravstveno i seksualno obrazovanje postiglo rezultate poput gore navedenog očuvanja zdravlja i dobrobiti, prevenciji nasilja u vezama i seksualnog nasilja, mora biti utemeljeno na znanstvenim informacijama i činjenicama.**

Grad Rijeka donio je stoga odluku kako će **od školske godine 2024./2025. u zainteresirane osnovne škole kojima je osnivač uvesti izvannastavnu aktivnost „Zdravstveni odgoj i obrazovanje“ (ZOO).**

Za potrebe uvođenja ZOO-a formirat će se stručni tim koji će izraditi kurikulum, nastavne i ostale materijale za učenike i učitelje provoditelje od 5. do 8. razreda. Svi će se materijali razvijati i temeljiti na ispitanim potrebama, znanstvenoj i stručnoj evaluaciji stanja i utvrđenih ishoda učenja, svjetskim i europskim primjerima dobre prakse i, naravno, neovisno vrednovati i evaluirati.

Za izradu programa i popratnih materijala predlaže se imenovanje stručne radne skupine u sljedećem sastavu:

- prim. **Nataša Dragaš-Zubalj**, dr. med., univ. spec. sanit. publ., spec. školske medicine zaposlena u Nastavnom zavodu za javno zdravstvo PGŽ kao voditeljica Odjela za školsku i adolescentnu medicinu – kao članica stručne radne skupine,
- doc. dr. sc. **Aleks Finderle**, dr. med., voditelj Odjela fetalne i maternalne medicine Klinike za ginekologiju i porodništvo KBC Rijeka – kao član stručne radne skupine,
- **Ana Goleš**, mag. psihologije, zaposlena kao klinička psihologinja u Dječjoj bolnici Kantrida – kao članica stručne radne skupine,
- **Tea Juretić**, mag. socijalne pedagogije, zaposlena kao stručna suradnica socijalna pedagoginja u Osnovnoj školi Centar – kao članica stručne radne skupine,
- **Maša Komadina**, dipl. psihologinja, psihoterapeutkinja u superviziji, zaposlena kao programska koordinatorica u udruzi UZOR – kao članica stručne radne skupine,
- prof. dr. sc. **Vesna Kovač**, redovita profesorica na Odsjeku za pedagogiju Filozofskog fakulteta u Rijeci – kao članica stručne radne skupine,
- **Maja Obućina**, mag. pedagogije zaposlena kao koordinatorica za edukaciju i istraživanje u Udruzi za ljudska prava u građansku participaciju PaRiter – kao članica stručne radne skupine,
- izv. prof. dr. sc. **Sandra Pavičić Žeželj**, dipl. sanit. ing., izvanredna profesorica na Medicinskom fakultetu u Rijeci i voditeljica Odsjeka za kontrolu hrane, predmeta opće uporabe, unapređenje prehrane i mikrobiologiju NZZJZ PGŽ – kao članica stručne radne skupine,
- **Eli Pijaca Plavšić**, mag. sociologije zaposlena u Forumu za slobodu odgoja kao voditeljica programa „Unaprjeđenje poučavanja“ – kao koordinatorica stručne radne skupine,
- **Martina Šeša**, mag. pedagogije i povijesti zaposlena kao stručna suradnica pedagoginja u Osnovnoj školi Kantrida – kao članica stručne radne skupine.

Tijekom 2022. godine održani su brojni konzultativni sastanci s relevantnim dionicima, u tijeku je završetak analize stanja u riječkim osnovnim školama te je završena analiza postojećih programa Zdravstvenog odgoja u svijetu, kao i analiza potreba i stanja u Hrvatskoj.

Na temelju navedene detaljne analize primjera iz različitih zemlja, analize hrvatskog i lokalnog konteksta okvirna **područja koja će obuhvatiti kurikulum ZOO-a jesu:**

- Zdravlje, zdrava prehrana i tjelesna aktivnost,
- Prevencija ovisnosti,

- Seksualno zdravlje, spolnost i rodna ravnopravnost,
- Mentalno zdravlje - emocionalna i socijalna dobrobit djece i mladih te prevencija nasilja.

Naravno, važno je istaknuti kako će se finalna kurikulumski područja odrediti, osim na temelju analize stanja i potreba, u dogovoru i planiranju s angažiranim stručnjacima i stručnjakinjama u svakom pojedinom području te je stoga moguće očekivati i neke promjene u određenim okvirnim područjima (proširenje ili produbljenje tema).

Vrijednost uvođenja ovoga programa počiva u cilju koji se implementacijom planira ostvariti, a to je omogućiti djeci i mladima pristup odgoju i obrazovanju za 21. stoljeće. Naime, **učenje o zdravlju i dobrobiti osigurava razvijanje znanja, vještina, sposobnosti i atributa koji su potrebni za mentalno, emocionalno, društveno i fizičko blagostanje sada i u budućnosti**. Učenje kroz zdravlje i blagostanje omogućava djeci i mladima da donose informirane odluke, olakšava da sami iskuse pozitivne aspekte zdravog života i aktivnosti, primijene naučeno te da uspostave zdravlje (fizičko i mentalno) kao obrazac života i svog životnog stila.

Slijedom navedenog, predlažemo Gradonačelniku Grada Rijeke donošenje sljedećeg

ZAKLJUČKA

1. U cilju daljnjeg inovativnog uvođenja učenja važnih za život u osnovne škole Grada Rijeke, prihvaća se pristupanje realizaciji izvannastavne aktivnosti „Zdravstveni odgoj i obrazovanje“ namijenjene učenicima od 5. do 8. razreda osnovne škole.
2. Realizacija izvannastavne aktivnosti iz točke 1. ovoga Zaključka podrazumijeva izradu predmetnog kurikuluma, nastavnih materijala za provoditelje programa i priručnika namijenjenih učenicima, a za čiju se izradu imenuje stručna radna skupina u sljedećem sastavu:
  - Eli Pijaca Plavšić – kao koordinatorica stručne radne skupine,
  - Nataša Dragaš-Zubalj – kao članica stručne radne skupine,
  - Aleks Finderle – kao član stručne radne skupine,
  - Ana Goleš – kao članica stručne radne skupine,
  - Tea Juretić – kao članica stručne radne skupine,
  - Maša Komadina – kao članica stručne radne skupine,
  - Vesna Kovač – kao članica stručne radne skupine,
  - Maja Obućina – kao članica stručne radne skupine,
  - Sandra Pavičić Žeželj – kao članica stručne radne skupine,
  - Martina Šeša – kao članica stručne radne skupine.
3. Odobravaju se financijska sredstva u ukupnom iznosu od 20.355 eura kao naknada za rad stručne radne skupine iz točke 2. ovoga Zaključka, kako slijedi:
  - pojedinačna naknada u bruto iznosu od 6.000 eura koordinatorici stručne radne skupine,
  - pojedinačna naknada u bruto iznosu od 1.595 eura svakom od članova stručne radne skupine.
4. Sredstva iz točke 3. ovoga Zaključka osigurana su u proračunu Grada Rijeke za 2023. godinu, u okviru Razdjela 004 - Odjel gradske uprave za odgoj i školstvo, Glave 00401, Aktivnost: A110617 Zdravstveni odgoj i obrazovanje, Pozicija: PR01941 Intelektualne i osobne usluge.
5. Zadužuje se Odjel gradske uprave za odgoj i školstvo Grada Rijeke da s članicama i članom radne skupine iz točke 2. ovoga Zaključka ugovorno regulira međusobna prava i obaveze.